

Nr 8

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om betalning av kvarstående skatt i fyra terminer.

(2 avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I:160 av herr *Sundin* samt II:186 av herrar *Börjesson* i Falköping och *Elmwall* har hemställts, »att sådan ändring i gällande skatteförfattningar företages, att kvars-katt i fortsättningen må fördelas på fyra terminer i stället för två, därest kvars-kattebeloppet överstiger 1 000 kronor samt att det uppdrages åt vederbörande utskott att utarbeta lagtext i motionernas syfte».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionerna framförda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionen II:186.

Enligt gällande uppbördsförfordning av år 1953 (28 §) skall kvarstående skatt under fem kronor icke erläggas. Kvarstående skatt förfaller till betalning, om den uppgår till högst 50 kronor, under uppbördsterminen i mars månad och, om den överstiger 50 kronor, med lika belopp under nämnda termin och uppbördsterminen i maj månad. Därest den skattskyldige är löntagare med A-skatt skall således löneavdrag för kvarstående skatt verkställas under månaderna januari — april.

I huvudsak samma ordning gällde enligt 1945 års uppbördsförfordning. Emellertid medgavs beträffande skatt i anledning av 1948 och 1949 års taxeringar — de första taxeringarna av inkomst, varå källskatt erlades — anstånd med betalning av kvarstående skatt på det sätt att den skatt, som skulle betalas under terminen i mars, i stället skulle erläggas under terminen i maj, samt att den skatt, vilken skulle gäldas under terminen i maj, behövde erläggas först under terminen i september. För löntagare med A-skatt innebar anståndet, att löneavdrag för kvarstående skatt skulle verkställas under månaderna januari — augusti.

Frågan om förlängning av inbetalningstiden för kvarstående skatt behandlades av *uppbörds-sakkunniga* i betänkande med förslag till vissa ändringar i uppbördsförfarandet (SOU 1952:1). De sakkunniga anförde därom bl.a. följande (s. 170).

Den kvarstående skatten förfaller till betalning under uppbördsterminerna i mars och maj månader. Önskemål ha uttalats om att man — såsom

skedde under åren 1949 och 1950 — skulle låta den kvarstående skatten betalas under uppbördsterminerna i maj och september. Även andra önskemål ha framkommit om förlängning av inbetalningstiden.

De sakkunniga ha till en början diskuterat, om uppbörden av den kvarstående skatten som hitintills bör ske under två uppbördsterminer eller om antalet uppbördsterminer bör minskas till en eller utökas till tre eller flera. Ur kostnadssynpunkt för det allmänna vore det naturligtvis önskvärt med allenast en uppbördstermin. Detta skulle också kunna motiveras med att den kvarstående skatten framdeles bör nedgå avsevärt. Emellertid torde det likväl icke kunna undvikas, att den kvarstående skatten i enskilda fall kan bli så stor att betalningssvårigheter kunna uppkomma, om den skall erläggas på en gång oberoende av när under året uppbörden skall ske. Med hänsyn härtill bör antalet uppbördsterminer icke nedsättas. Å andra sidan torde några hållbara skäl icke kunna åberopas för en utökning av uppbördsterminernas antal. De sakkunniga förorda, att den kvarstående skatten skall såsom f. n. uppbäras under två uppbördsterminer.

De sakkunniga förorda vidare att bestämmelserna i UF om uppbörd av kvarstående skatt under uppbördsterminerna i mars och maj månader skola bibehållas. Visserligen medgavs under åren 1949 och 1950 en viss förskjutning av uppbördsterminerna på grund av den kvarstående skattens storlek. Under år 1951 ha dock uppbördsterminerna varit förlagda till mars och maj. De förändringar i uppbördsförfarandet, som redan beslutats och som de sakkunniga därutöver förorda i förevarande betänkande, böra därjämte åstadkomma en sådan nedgång i de kvarstående skatterna, att av denna anledning något behov av en sådan förskjutning icke kan anses föreligga. Så länge arbetsgivarna ha skyldighet att verkställa avdrag å lönen för den kvarstående skatten, måste hänsyn tagas till deras berättigade önskemål, att den tid, varunder sådana avdrag skola verkställas, blir så kort som möjligt.

Som skäl för en framflyttning av uppbördsterminerna till senare än i mars har också anförts, att man därigenom skulle kunna medhinna att i större utsträckning än eljest ändra verkställda debiteringar på grund av meddelade beslut i debiterings- och taxeringsmål. Detta skäl har visst fog för sig, särskilt som det torde vara ofrånkomligt, att även i fortsättningen liksom hitintills ett stort antal debiterings- och taxeringsbesvär ingivas först efter det debetsedlarna å slutlig skatt kommit de skattskyldiga tillhanda i början av december månad. Det kan vara förenat med svårigheter att meddela beslut i dessa mål så snabbt, att nya debetsedlar kunna utfärdas före uppbördsterminen i mars. En framflyttning av första uppbördsterminen till maj skulle emellertid medföra att den andra uppbördsterminen kommer aningen i semestermånaden juli eller i september månad. Intetdera av dessa alternativ kan förordas.

Nu gällande regler för den kvarstående skattens fördelning på de olika uppbördsterminerna synas böra bibehållas.

På grundval av de sakkunnigas utredning framlades i proposition nr 100 till 1953 års riksdag förslag till vissa ändringar i uppbördsförfarandet, bland annat en ny uppbördsförfordning. Departementschefen anslöt sig därvid till de sakkunnigas ovan intagna uttalanden i förevarande spörsmål. Propositionen tillstyrktes med vissa smärre ändringar av samma års bevillningsutskott

i dess av riksdagen godkända betänkande nr 33, därvid frågan om uppbörds-terminerna för kvarstående skatt icke föranledde något särskilt uttalande från utskottets sida.

Motionsyrkanden av samma innebörd som de nu förevarande framställdes senast vid 1954 års riksdag. Motionerna avstyrktes av bevillningsutskottet i dess av riksdagen godkända betänkande nr 24. Utskottet erinrade därvid bl.a. om att sedan källskattesystemet införts strävandena att förbättra uppbördssystemet i väsentlig mån varit inriktade på att ernå en ordning, enligt vilken den preliminära skatten så nära som möjligt ansluter sig till den slutliga skatten. Effektiviteten av de regler som antagits i detta syfte har dock varit i viss utsträckning beroende av medverkan från de skattskyldigas sida. Ur denna synpunkt måste antagas, att en uppmjukning i sättet för erläggande av kvarstående skatt i princip motverkar syftet med källskatten.

Uppgift i milj. kr å kvarstående skatt, överskjutande preliminär skatt och slutlig skatt enligt taxering för taxeringsåren 1954—1961

Taxeringsår	Kvarstående skatt	Överskjutande skatt	Slutlig skatt
1954	709	589	6 902
1955	738	667	7 562
1956	1 036	568	9 229
1957	973	689	9 698
1958	813	831	10 431
1959	729	1 065	10 359
1960	920	959	11 522
1961 ¹	1 170	1 032	12 865

I de föreliggande motionerna erinras om de creditsvårigheter som uppkommer för de skattskyldiga genom att den kvarstående skatten fördelas på endast två uppbördsterminer. En utsträckning av inbetalningarna skulle minska de skattskyldigas behov att låna pengar för detta ändamål. Den eventuella ränteförlust som det allmänna skulle få bära genom att skattebetalningen blev något förskjuten framåt, skulle säkerligen kompenseras genom minskning av antalet i restlängd uppförda skattskyldiga. Den föreslagna lättningen skulle endast gälla skattskyldig med kvarstående skatt å 1 000 kronor och däröver.

Utskottet

Enligt gällande bestämmelser skall kvarstående skatt över 50 kronor erläggas med lika belopp under uppbördsterminerna i mars och maj månader. Då skatten uppgår till högst 50 kronor skall hela beloppet inbetalas vid

¹ Beräknade uppgifter.

marsuppbörden. Bestämmelserna innebär att den kvarstående skatten för skattskyldig, som är löntagare med A-skatt, i regel uttas genom löneavdrag under månaderna januari — april.

I de förevarande motionerna yrkas sådan ändring av förenämnda bestämmelser att kvarstående skatt över 1 000 kronor må fördelas på fyra uppbördsterminer, innebärande att i de fall då löneavdrag för sådan skatt äger rum skatten skulle få fördelas på åtta månader, nämligen januari — augusti.

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen tillämpades under källskattesystemets första giltighetstid under några år ett sådant system som det av motionärerna nu förordade. Ehuru redan 1945 års uppbördsförordning i princip föreskrev att kvarstående skatt i regel skulle inbetalas under två uppbördsterminer bestämdes sålunda genom särskild lagstiftning att sådan skatt på grund av 1948 och 1949 års taxeringar skulle få inbetalas under fyra terminer, nämligen mars-, maj-, juli- och septemberuppbörderna. Utskottet vill emellertid erinra om att detta förfarande motiverades med att källskattesystemet innebar en nyhet i förhållande till det tidigare tillämpade uppbördsförfarandet och att många skattskyldiga på grund av bristande kännedom om det nya systemets verkningar till en början kunde befaras ha ådragit sig stor kvarstående skatt. Sedan systemet nu varit i tillämpning under åtskilliga år kan inte längre detta skäl anföras till stöd för en utsträckning av inbetalningstiden. Tvärtom har genom upplysning och på annat sätt eftersträfvats att nedbringa den kvarstående skattens belopp, därvid den grundläggande principen för källskattesystemet, nämligen att så god överensstämmelse som möjligt bör föreligga mellan preliminär skatt och slutlig skatt, varit utgångspunkten. Då ett gott resultat härutinnan i inte oväsentlig utsträckning förutsätter medverkan från de skattskyldigas sida, måste — såsom 1954 års bevillningsutskott understrukit vid behandling av motionsyrkanden av samma innebörd som de nu förevarande — antagas att en uppmjukning av inbetalningstiden för kvarstående skatt motverkar syftet med källskattesystemet.

Härtill kommer att mot den föreslagna utsträckningen av inbetalningstiden, som efter en sådan åtgärd skulle komma att infalla under två olika budgetår, talar såväl redovisningstekniska som uppbördstekniska svårigheter.

Avslutningsvis vill utskottet framhålla att utskottet inte saknar förståelse för att i särskilda fall betalningssvårigheter kan uppkomma för skattskyldiga med avseende på erläggande av kvarstående skatt. Främst torde problem i detta hänseende uppkomma för sådana skattskyldiga, vilka av beskattningsnämnderna taxeras till avsevärt högre belopp än de uppgivit i inkomstdeklarationen. Det bör emellertid uppmärksammas att då avvikelser skett genom beslut av taxeringsnämnden den skattskyldige enligt taxerings-

förordningen skall erhålla underrättelse om avvikelser senast den 15 juli under taxeringsåret och att den kvarstående skatt, som kan föranledas av sådant beslut, i regel skall betalas först under de fyra första månaderna av det därpå följande året.

Utskottet vill vidare i detta sammanhang erinra om att möjligheter till anstånd med erläggande av bl. a. kvarstående skatt finnes i åtskilliga fall. Sålunda må skattskyldig, vars skattebetalningsförmåga på grund av arbetslöshet eller sjukdom eller eljest oförvållat eller på grund av militärtjänstgöring blivit nedsatt, beviljas sådant anstånd som regel i längst ett år. Även skattskyldig, som anfört besvär angående sin taxering, kan medgivas anstånd i den mån vederbörande taxeringsintendent tillstyrkt bifall till besvären. Om skattskyldig gör gällande att fel har uppkommit vid debiteringen, kan han erhålla anstånd till dess den lokala skattemyndigheten behandlat hans ansökning om rättelse. Anmärkas må därjämte att frågan om viss utökning av möjligheterna till anstånd med erläggande av skatt för närvarande är föremål för prövning av uppördsutredningen.

Med det anförda avstyrker utskottet de förevarande motionerna.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att de likalydande motionerna I:160 av herr Sundin samt II:186 av herrar Börjesson i Falköping och Elmwall om betalning av kvarstående skatt i fyra terminer icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 20 februari 1962

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Einar Eriksson, Erik Jansson, Söderquist, Gustaf Elofsson, Oscar Carlsson, Stefan-son, Wärnberg och Gösta Jacobsson; samt

från andra kammaren: herrar Brandt i Aspabruk, Allard, Nilsson i Svalöv, Kärrlander, Vigelsbo, Engkvist, Magnusson i Borås, Rydén, Andersson i Essvik och fru Nettelbrandt.